

Barbro *fortsätter* –
eller avslutar!?
I alla fall sammanfattar!

Bokslut efter 45 år inom språka-läsa-skriva

Relevans idag

- Stort fokus på språk och matematik i läroplanen: språka, läsa, skriva, räkna ... och en s.k. garanti för insatser finns
- Internationella jämförelser och mätningar som t.ex. PISA har visat dålig och ojämnr måluppfyllelse – särskilt för de allra mest sårbara
- Fenomenet ”hemmasittare” ökar och väcker oro
- Många rapporter om att svenska barn läser allt mindre
- Oro kring vilken betydelse digitaliseringen har ...
- ... men samtidigt föreslås modernt teknikstöd erbjudas *alla* barn och elever och användas redan tidigt som ett pedagogiskt erbjudande
- Alla elever angår alla lärare – specialpedagogiska ”lyft”

Min yrkesresa: logoped - pedagog

- 1977-2022
- Hur jag idag förstår utvecklingsrelaterade svårigheter hos barn och elever
- Vad jag vill lämna över till alla er som fortsätter
- Inga ambitioner att min bild är sannare än någon annan – men ödmjuk och öppen för flera perspektiv och samverkan

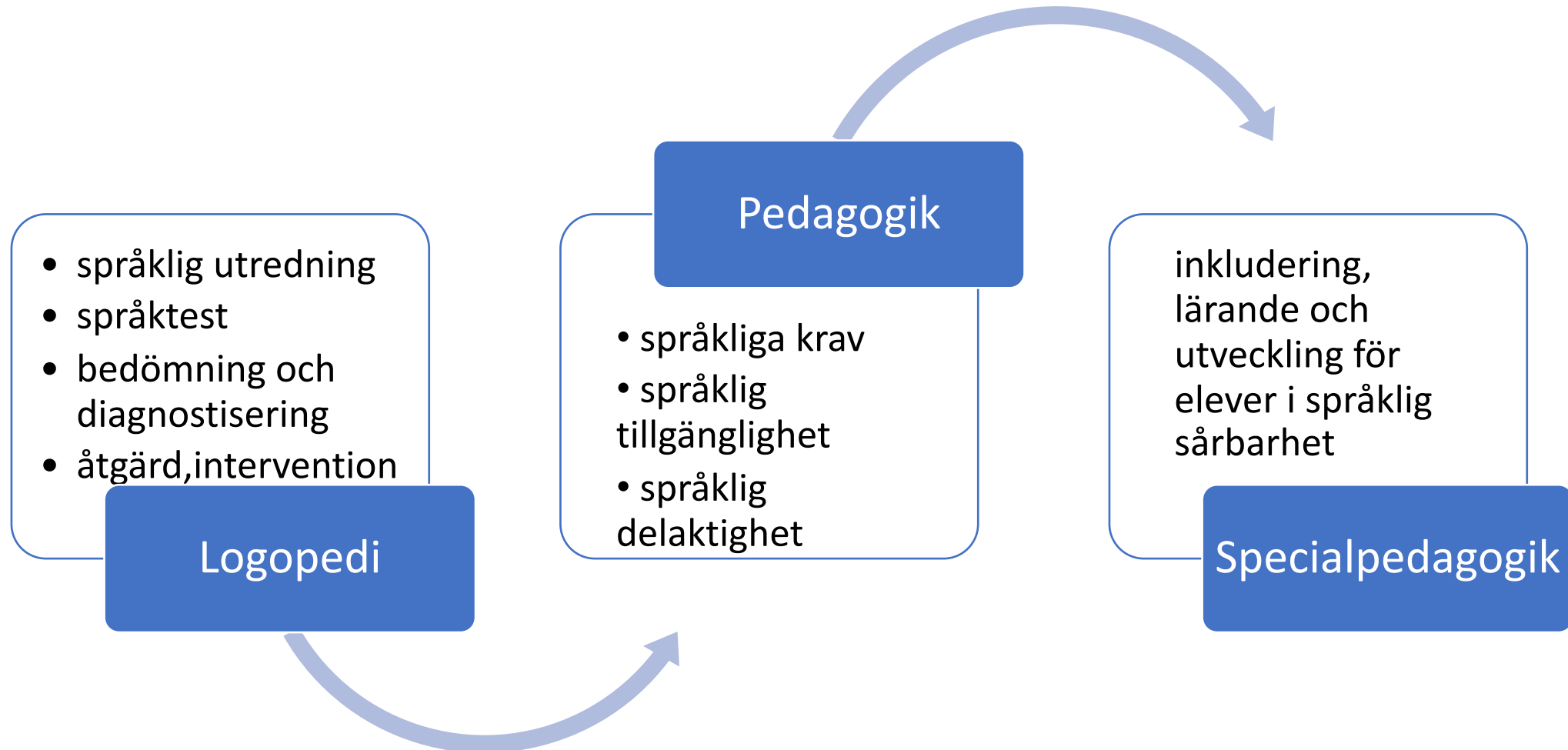
Mina hopp och spårändringar

Två vetenskapliga fält: från logopedi/medicin till utbildningsvetenskap/pedagogik

Två professioner: från logoped till forskare och lärare (docent)

Två fält: från klinisk verksamhet till skola/högskola

Från individfokus *till* fokus på kontext, relation och interaktion för lärande

Varför jag blev forskare

- Kände att jag inte gav tillräckligt bra (övertygande) svar på frågor, t.ex.
 - "Hur och hur tidigt kan språkutvecklingsproblem upptäckas?"
 - "Är språkförsening och språkstörning samma sak?"
 - "Växer språkstörning bort?"
 - "Kan språkstörningen få konsekvenser för vårt barns skolgång?"
 - "Utvecklar vårt barn sitt språk bättre på en språkförskola där alla barn har språksvårigheter än på en vanlig förskola?"
 - "Varför är det vanligt med olika samtidiga svårigheter (s.k. komorbiditet), t.ex. mellan läs- och skrivsvårigheter och problem med uppmärksamhet och koncentration?"

Etcetera ...

Tidig upptäckt av språkutvecklingsproblem

- Bruce, B. & Sahlén, B. (1996) Can severe language disorders be identified before age 3;6?, *Logopedics Phoniatrics Vocology*, vol 21, 27-42.
- Hansson, K. & Bruce, B. (2002). Verbs of placement in Swedish children with SLI. *International Journal of Language and Communication Disorders*. 37:4; 401-414.
- Bruce, B., Kornfält, R., Radeborg, K., Hansson, K. and Nettelbladt, U. (2003). Identifying children at risk for language impairment: screening of communication at 18 months. *Acta Paediatrica* 92: 1090-1095.
- Bruce, B., Kornfält, R., Radeborg, K., Hansson, K. and Nettelbladt, U. (2003). Identifying children at risk for language impairment: screening of communication at 18 months. Correspondence section. Reply. *Acta Paediatrica* 93:4, 574-575
- Bruce, B. & Hansson, K. (2008). Early Communication Skills; Important in Screening for Language Impairment and Neuropsychiatric Disorders. *Current Pediatric Reviews* 4, 53-57.

Vad lärde jag mig av dessa studier?

Vikten av språkförståelse

Vikten av lek och lekande & symboler

Vår viktiga roll som samtalspartner

Språkutvecklingsproblem *och* andra problem - nödvändigheten av samverkan

- Bruce, B., Thernlund, G. and Nettelbladt, U. ADHD and Language impairment. A study of the questionnaire Five-to-Fifteen. (2006). *European Journal of Child and Adolescent Psychiatry*. 15: 52-60.
- Bruce, B. and Hansson, K. (2011). Promoting Peer Interaction. In Tim Williams (Ed.): *Autism Spectrum Disorders - From Genes to Environment*. ISBN: 978-953-307-558-7. InTech. Available from: <http://www.intechopen.com/articles/show/title/promoting-peer-interaction>.
- Bruce, B., Nylander, L., Sjöberg, I. & Thernlund, G. (2015). *The intertwining of language impairment and autism spectrum disorders. Highlighting the need of long term interdisciplinary collaboration*. In: M. Fitzgerald. *Autism*. Dublin: Intech Publications. ISBN 978-953-51-4124-2.

Vad lärde jag mig av dessa studier?

Språkförmågan är inte isolerad

Pragmatikens viktiga roll: ömsesidighet

Samverka över professionsgränserna!

Förskola/skola och språkutvecklingsproblem

- Bruce, B. (2007). *Problems of language and communication – identification and intervention*. Doktorsavhandling. Institutionen för kliniska vetenskaper, Lunds universitet.
- Bruce, B., Hansson, K., & Nettelbladt, U. (2007). Interactional style, elicitation strategies and language production in professional language intervention. *Child Language Teaching and Therapy*, 2007, 23:3, 253-266.
- Bruce, B., Hansson, K. & Nettelbladt, U. (2010). Assertiveness, responsiveness, and reciprocity in verbal interaction: Dialogues between children with SLI and peers with typical language development. *First Language, Special issue on Conversation and Language Acquisition*, vol. 30:3-4, no 94, 493-507.

Vad lärde jag mig av dessa studier?

Samtalsforskning: *responsiveness & assertiveness*

Samtalspartnerns betydelse: stöd, vara *role model*

Heterogena barngrupper: både jämngamla & språkmatchade

Forts.

- Bruce, B., Nettelbladt, U. & Hansson, K. (2012). Children with SLI interacting with age similar and language similar peers. The relationship between language skills and interactional skills. *Journal of Interactional Research in Communication Disorders*. Vol 3.2, pp. 195-219.
- Bruce, B. (2014). Inviting small children to dialogue – scaffolding and challenging conversational skills. *Educare*, Vol. 2014:2, 107-120.
- Bruce, B. & Hansson, K. (2019). An exploratory study of verbal interaction between children with different profiles of DLD and their classroom teachers in educational dialogues. *Child Language Teaching and Therapy*. 35 (3), 1-13. DOI: [10.1177/0265659019869780](https://doi.org/10.1177/0265659019869780)

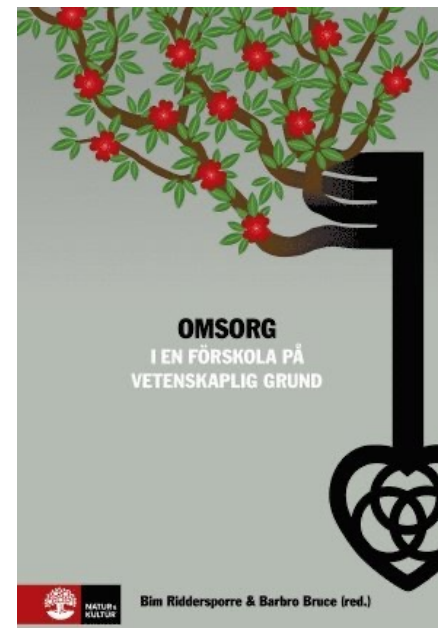
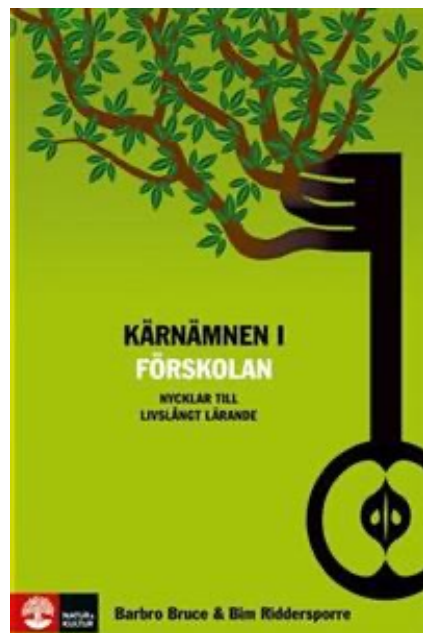
Vad lärde jag mig av dessa studier?

Sambandet mellan kommunikativ & språklig utveckling

Hur man som pedagog kan bjuda in små barn till dialog

Att lärares samtalsstil måste anpassas till elevens sårbarhet

För förskollärare

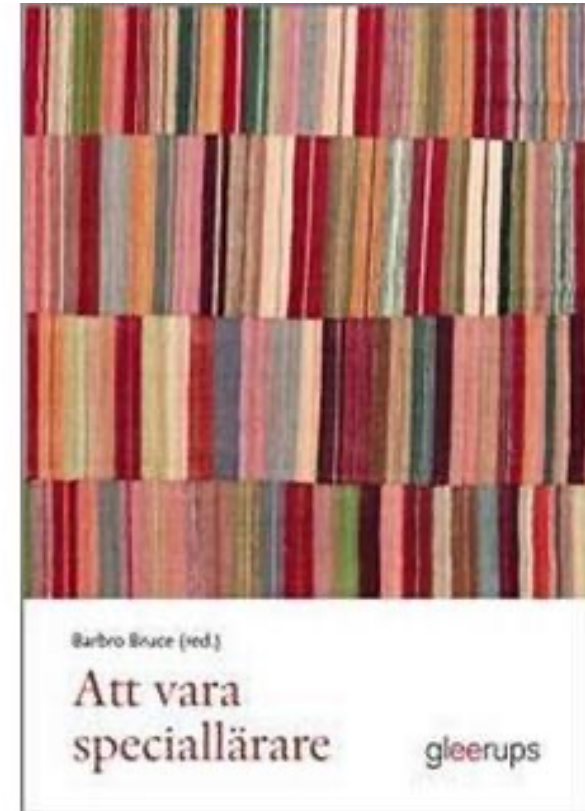
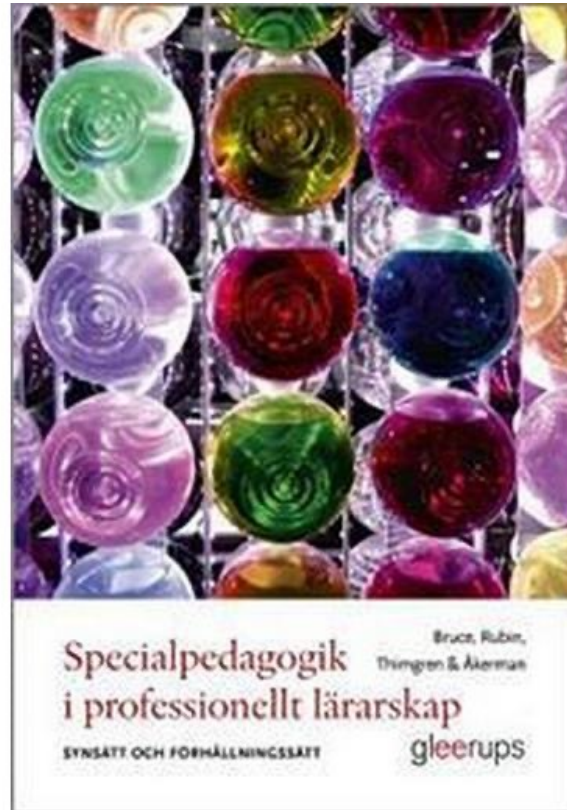

FÖR GRUNDLÄRARE, SPECIALPEDAGOGER, SPECIALLÄRARE

CAROLINE LIBERG
JON SMÖGT
IRED. I

ATT BLI LÄRARE I SVENSKA

Mina insikter

- barn är mitt under pågående utveckling, gäller inte minst språket
- alla har vi de gener vi har, både talanger och sårbarheter, och de kan vi inte ändra,
- MEN den egna *inställningen* (t.ex. att inte ge upp, våga försöka ...) och vad vi *är med om* kan vi påverka
- Exempel på sådant som kan *göra skillnad*:
 - En stöttande omgivning, pedagogiska erbjudanden (multimodala, digitala ...)
 - Rimliga krav som leder till positiva erfarenheter som bygger självförtroende
 - Få hjälp med hur man lär sig möta utmaningar, förväntningar och krav utan att ge upp, jmf begreppet *fail forward*

Mina förhoppningar

- Att alla lärare har kunskap och medvetenhet om språk, språkutveckling och språklig sårbarhet
- Att undervisningen är språkligt tillgänglig och meningsfull för alla
- Att alla barn/elever kan vara språkligt delaktiga
- Att värdegrundsarbetet är tydlig i den kunskapsorienterade skolan
- Att alla elever trivs, lär och utvecklas i samverkan och självständighet